Zbiór Orzeczeń

WYROK SĄDU (dziewiąta izba w składzie powiększonym)

z dnia 5 października 2020 r.*

Konkurencja – Porozumienia, decyzje i uzgodnione praktyki – Postępowanie administracyjne – Decyzje nakazujące przeprowadzenie kontroli – Zarzut niezgodności z prawem art. 20 rozporządzenia (WE) nr 1/2003 – Prawo do skutecznego środka prawnego – Obowiązek uzasadnienia – Prawo do nienaruszalności miru domowego – Poszlaki o wystarczająco poważnym charakterze – Proporcjonalność – Skarga o stwierdzenie nieważności – Zarzuty dotyczące przebiegu kontroli – Odmowa ochrony poufności danych dotyczących życia prywatnego – Niedopuszczalność

W sprawie T-255/17

Les Mousquetaires, z siedzibą w Paryżu (Francja),

ITM Entreprises, z siedzibą w Paryżu,

które reprezentowali adwokaci N. Jalabert-Doury, B. Chemama i K. Mebarek,

strona skarżąca,

przeciwko

Komisji Europejskiej, którą reprezentowali B. Mongin, A. Dawes i I. Rogalski, w charakterze pełnomocników, tych zaś wspierała adwokat F. Ninane,

strona pozwana,

popieranej przez

Radę Unii Europejskiej, którą reprezentowali S. Boelaert, S. Petrova i O. Segnana, w charakterze pełnomocników,

interwenient,

mającej za przedmiot oparte na art. 263 TFUE żądanie stwierdzenia nieważności, po pierwsze, tytułem głównym – decyzji Komisji C(2017) 1361 final z dnia 21 lutego 2017 r. nakazującej spółce Les Mousquetaires oraz wszystkim spółkom kontrolowanym przez nią bezpośrednio lub pośrednio poddanie się kontroli zgodnie z art. 20 ust. 1 i 4 rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2003 (sprawa AT.40466 – Tute 1) oraz decyzji Komisji C(2017) 1360 final z dnia 21 lutego 2017 r. nakazującej spółce Les Mousquetaires oraz wszystkim spółkom kontrolowanym przez nią bezpośrednio lub pośrednio poddanie się kontroli zgodnie z art. 20 ust. 1 i 4 rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2003 (sprawa AT.40467 – Tute 2) i tytułem pomocniczym – decyzji Komisji C(2017) 1057 final z dnia 9 lutego 2017 r. nakazującej spółce Intermarché oraz wszystkim spółkom kontrolowanym przez nią bezpośrednio lub pośrednio poddanie się kontroli zgodnie z art. 20 ust. 1 i 4 rozporządzenia Rady

* Język postępowania: francuski.

(WE) nr 1/2003 (sprawa AT.40466 – Tute 1) oraz decyzji Komisji C(2017) 1061 final z dnia 9 lutego 2017 r. nakazującej spółce Intermarché oraz wszystkim spółkom kontrolowanym przez nią bezpośrednio lub pośrednio poddanie się kontroli zgodnie z art. 20 ust. 1 i 4 rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2003 (sprawa AT.40467 – Tute 2), a po drugie, decyzji, na mocy której Komisja, z jednej strony, zajęła i skopiowała dane zapisane na urządzeniach do komunikacji i przechowywania danych, zawierających dane dotyczące życia prywatnego użytkowników tych urządzeń, a z drugiej strony, oddaliła przedstawione przez skarżące żądanie zwrotu tych danych,

SĄD (dziewiąta izba w składzie powiększonym),

w składzie: S. Gervasoni (sprawozdawca), prezes, L. Madise, R. da Silva Passos, K. Kowalik-Bańczyk i C. Mac Eochaidh, sędziowie,

sekretarz: M. Marescaux, administratorka,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 30 stycznia 2020 r.,

wydaje następujący

Wyrok [1]

[…]

III. Postępowanie i żądania stron

12 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 28 kwietnia 2017 r. skarżące wniosły niniejszą skargę.

13 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 28 lipca 2017 r. Rada Unii Europejskiej wniosła o dopuszczenie do niniejszego postępowania w charakterze interwenienta popierającego żądania Komisji. Postanowieniem z dnia 22 września 2017 r. prezes dziewiątej izby Sądu dopuścił tę interwencję. Rada przedstawiła uwagi, a strony główne ustosunkowały się do nich w wyznaczonych terminach.

14 W swojej skardze skarżące wnoszą do Sądu o:

– zastosowanie środka organizacji postępowania nakazującego Komisji sprecyzowanie domniemań i przedstawienie poszlak, którymi dysponowała na potrzeby uzasadnienia przedmiotu i celu decyzji z dnia 9 i 21 lutego 2017 r. (zwanych dalej „zaskarżonymi decyzjami”);

– stwierdzenie nieważności decyzji z dnia 21 lutego 2017 r.;

– pomocniczo – stwierdzenie nieważności decyzji z dnia 9 lutego 2017 r.;

– stwierdzenie nieważności decyzji, na mocy której Komisja, po pierwsze, zajęła i skopiowała dane zapisane na urządzeniach do komunikacji i przechowywania danych, zawierających dane dotyczące życia prywatnego użytkowników tych urządzeń, a po drugie, oddaliła przedstawione przez skarżące żądanie zwrotu tych danych;

– obciążenie Komisji i Rady kosztami postępowania.

1 Poniżej zostały odtworzone jedynie te punkty wyroku, których publikację Sąd uznał za wskazaną.

15 W replice skarżące wyjaśniły w odniesieniu do ich żądań dotyczących decyzji z dnia 9 lutego 2017 r., że tytułem głównym żądały uznania tych decyzji za nieistniejące ze względu na brak ich prawidłowego doręczenia, a tytułem pomocniczym – stwierdzenia nieważności tych decyzji.

16 Komisja, popierana przez Radę, wnosi do Sądu o:

– oddalenie skargi;

– obciążenie skarżących kosztami postępowania.

[…]

IV. Co do prawa

[…]

A. W przedmiocie dopuszczalności

1. W przedmiocie dopuszczalności żądania czwartego

30 Należy uznać, że owo żądanie czwarte zmierza do stwierdzenia nieważności, po pierwsze, domniemanej decyzji Komisji o zajęciu i skopiowaniu danych dotyczących życia prywatnego niektórych pracowników i członków kadry kierowniczej skarżących, a po drugie, decyzji oddalającej żądanie zwrotu tych danych przedstawione przez skarżące (zob. pkt 14 tiret czwarte powyżej).

31 Z analizy skargi i repliki, potwierdzonej pismami Komisji, wynika, że pierwszą część tego żądania można interpretować w ten sposób, iż dotyczy ona odmowy ochrony poufności omawianych danych prywatnych.

32 Jeśli chodzi o kwestionowany przez Komisję interes prawny skarżących w zaskarżeniu tej odmowy, należy podkreślić, że z uwagi na ciążący na każdym przedsiębiorstwie obowiązek czuwania nad ochroną osób, które zatrudnia, oraz ich życia prywatnego [zob. w szczególności, w odniesieniu do obowiązku ochrony życia prywatnego osób fizycznych przy przetwarzaniu danych osobowych, dyrektywa 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych (Dz.U. 1995, L 281, s. 31), zastąpiona rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólnym rozporządzeniem o ochronie danych) (Dz.U. 2016, L 119, s. 1)], kontrolowane przedsiębiorstwo może wystąpić do Komisji o niezajmowanie w pomieszczeniach przedsiębiorstwa pewnych danych, które mogłyby naruszyć życie prywatne jego pracowników lub członków kadry kierowniczej, lub wnieść do niej o zwrócenie mu takich danych. W tym kontekście możliwość wystąpienia z takimi żądaniami nie jest zastrzeżona wyłącznie, jak niesłusznie podnosi Komisja, dla zainteresowanych członków personelu. Z tego samego powodu można uznać, że przedsiębiorstwo to ma interes w kwestionowaniu przed sądem Unii odmowy uwzględnienia przez Komisję jego żądań.

33 Jeśli chodzi o to, czy odmowa ochrony poufności omawianych danych prywatnych ma charakter aktu zaskarżalnego, należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem aktami, które mogą być przedmiotem skargi o stwierdzenie nieważności w rozumieniu art. 263 TFUE, są środki wywołujące wiążące skutki prawne, które mogą mieć wpływ na interes strony skarżącej poprzez istotną zmianę jej sytuacji prawnej. Co do zasady akty pośrednie, których celem jest przygotowanie decyzji końcowej, nie

stanowią aktów zaskarżalnych (zob. podobnie wyroki: z dnia 11 listopada 1981 r., IBM/Komisja, 60/81, EU:C:1981:264, pkt 9, 10; z dnia 14 listopada 2012 r., Nexans France i Nexans/Komisja, T-135/09, EU:T:2012:596, pkt 115, 116).

34 W szczególnym kontekście kontroli prowadzonych przez Komisję i, bardziej ogólnie, postępowań w dziedzinie konkurencji kontrola sądowa dotycząca warunków, w jakich Komisja przeprowadziła kontrolę, wchodzi zasadniczo w zakres skargi o stwierdzenie nieważności wniesionej ewentualnie na decyzję końcową wydaną przez Komisję na podstawie tego postanowienia (zob. wyrok z dnia 14 listopada 2012 r., Nexans France i Nexans/Komisja, T-135/09, EU:T:2012:596, pkt 132 i przytoczone tam orzecznictwo).

35 Z orzecznictwa wynika też jednak, że akty wydane w toku postępowania przygotowawczego, które same w sobie stanowią ostateczne zakończenie szczególnego postępowania odrębnego od tego, które ma umożliwić Komisji podjęcie decyzji co do istoty, i które wywołują wiążące skutki prawne mogące wpłynąć na interes strony skarżącej poprzez istotną zmianę jej sytuacji prawnej, również stanowią akty podlegające zaskarżeniu (wyroki: z dnia 11 listopada 1981 r., IBM/Komisja, 60/81, EU:C:1981:264, pkt 10, 11; z dnia 14 listopada 2012 r., Nexans France i Nexans/Komisja, T-135/09, EU:T:2012:596, pkt 116).

36 W kontekście postępowań w dziedzinie konkurencji orzeczono już, że decyzja Komisji oddalająca wniosek o objęcie określonego dokumentu ochroną ze względu na poufność informacji wymienianych między adwokatem a klientem zamyka szczególne postępowanie odrębne od tego, które ma umożliwić Komisji podjęcie decyzji co do istnienia naruszenia reguł konkurencji, w związku z czym stanowi akt mogący być przedmiotem skargi o stwierdzenie nieważności (zob. wyrok z dnia 17 września 2007 r., Akzo Nobel Chemicals i Akcros Chemicals/Komisja, T-125/03 i T-253/03, EU:T:2007:287, pkt 46, 48, 49 i przytoczone tam orzecznictwo).

37 Podobnie, chociaż sąd Unii nie stwierdził dotychczas dopuszczalności takiej skargi, można uznać, że Sąd dopuścił możliwość wniesienia na tych samych warunkach przez kontrolowane przedsiębiorstwo skargi na decyzję oddalającą wniosek o objęcie ochroną członków jego personelu ze względu na ochronę ich życia prywatnego. Przypomniawszy bowiem wyrok z dnia 17 września 2007 r., Akzo Nobel Chemicals i Akcros Chemicals/Komisja (T-125/03 i T-253/03, EU:T:2007:287) i przytoczone tam orzecznictwo, Sąd wspomniał o możności wydania „decyzji odmawiającej […] możliwości skorzystania z […] ochrony [życia prywatnego]” i stwierdził, że takiej decyzji nie wydano w tej sprawie. W tym celu Sąd oparł się na okoliczności, że strony skarżące ani nie twierdziły przy wydawaniu decyzji o skopiowaniu danych, że należące do nich dokumenty korzystały z ochrony podobnej do ochrony poufności informacji wymienianych między adwokatem a klientem, ani nie wskazały konkretnych dokumentów lub ich odnośnych części (wyrok z dnia 14 listopada 2012 r., Nexans France i Nexans/Komisja, T-135/09, EU:T:2012:596, pkt 129, 130).

38 W niniejszej sprawie skarżące utrzymują właśnie, że odmowa, której dotyczy pierwsza część czwartego żądania skargi, może być utożsamiana z odmową, którą uznano w tym orzecznictwie za stanowiącą akt podlegający zaskarżeniu.

39 Można oczywiście uznać, że w przypadku gdy przedsiębiorstwo powołuje się na prawo do poszanowania życia prywatnego jego pracowników lub członków jego personelu kierowniczego, aby sprzeciwić się w ramach kontroli zajęciu sprzętu informatycznego lub urządzeń do komunikacji i skopiowaniu zawartych w nich danych, decyzja, w której Komisja oddala ów wniosek, wywołuje w stosunku do tego przedsiębiorstwa skutki prawne, zmieniając w istotny sposób jego sytuację prawną (zob. pkt 37 powyżej). Decyzja ta wpływa bowiem na warunki, na jakich owo przedsiębiorstwo zapewnia ochronę osób, które zatrudnia, oraz ich życia prywatnego. Ponadto taka decyzja odmawia mu możliwości skorzystania z ograniczenia kontroli do „rejestrów dotyczących spraw prowadzonych

przez przedsiębiorstwo", której wymaga zarówno art. 20 ust. 2 lit. b) rozporządzenia nr 1/2003, jak i orzecznictwo (zob. wyrok z dnia 6 września 2013 r., Deutsche Bahn i in./Komisja, T-289/11, T-290/11 i T-521/11, EU:T:2013:404, pkt 80 i przytoczone tam orzecznictwo).

40 W tym względzie należy zauważyć, że w pkt 51 i 52 wyroku z dnia 17 września 2007 r., Akzo Nobel Chemicals i Akcros Chemicals/Komisja (T-125/03 i T-253/03, EU:T:2007:287), Sąd uznał, że przy założeniu, iż przed dokonaniem pewnych czynności polegających na kopiowaniu dokumentów Komisja otrzymała wniosek o objęcie ochroną z tytułu prawa przewidzianego w przepisach prawnych Unii, dorozumiana decyzja odmowna znalazła wyraz w faktycznej czynności polegającej na skopiowaniu i dołączeniu do akt skopiowanych dokumentów.

41 Jednakże w niniejszej sprawie skarżące nie podniosły przed przyjęciem spornych aktów, że zajęty przez Komisję sprzęt i skopiowane przez nią dane powinny korzystać z ochrony z tytułu prawa do poszanowania życia prywatnego ich pracowników lub członków ich personelu kierowniczego. Dopiero bowiem po skopiowaniu wspomnianych danych i zwróceniu sprzętu mogącego zawierać takie dane, mianowicie w dniu 24 lutego, a następnie w dniu 13 kwietnia 2017 r., skarżące powołały się na ochronę tych danych z uwagi na poszanowanie życia prywatnego ich pracowników lub członków ich personelu kierowniczego.

42 W tym względzie można zauważyć, że nie narusza prawa do skutecznej ochrony sądowej wymaganie od przedsiębiorstwa, którego dotyczy decyzja w sprawie kontroli, podjęcia pewnych kroków w celu ochrony jego praw i dostępu do środków zaskarżenia umożliwiających zapewnienie ich przestrzegania, w szczególności podjęcia działania polegającego na złożeniu do Komisji wniosków o ochronę (zob. pkt 36, 37, 40 powyżej). Jest tak, tym bardziej że Komisja jest zobowiązana do udzielenia przedsiębiorstwu, przed sporządzeniem kopii, krótkiego terminu na skonsultowanie się z jego adwokatami w celu ewentualnego złożenia takich wniosków (zob. podobnie wyrok z dnia 6 września 2013 r., Deutsche Bahn i in./Komisja, T-289/11, T-290/11 i T-521/11, EU:T:2013:404, pkt 89).

43 Wynika z tego, że w niniejszej sprawie – gdy Komisja zajęła omawiany sprzęt, a następnie skopiowała zawarte w nim dane – nie umożliwiono jej wydania decyzji, w której odrzuciłaby taki wniosek o ochronę złożony przez skarżące.

44 Niniejsza sprawa różni się zatem od sprawy, w której zapadł wyrok z dnia 17 września 2007 r., Akzo Nobel Chemicals i Akcros Chemicals/Komisja (T-125/03 i T-253/03, EU:T:2007:287). Z uwagi bowiem na niezłożenie przez skarżące uprzedniego wniosku o ochronę zajęcie wspomnianego sprzętu i skopiowanie zawartych w nim danych nie mogło prowadzić do wydania decyzji podlegającej zaskarżeniu, w której Komisja oddaliłaby, choćby w sposób dorozumiany, taki wniosek o ochronę (zob. podobnie wyrok z dnia 14 listopada 2012 r., Nexans France i Nexans/Komisja, T-135/09, EU:T:2012:596, pkt 120–125).

45 W konsekwencji w okolicznościach niniejszej sprawy skarżące nie mogą twierdzić, że w dniu wniesienia niniejszej skargi Komisja przyjęła już w sposób wyraźny lub dorozumiany w toku kontroli akt wywołujący skutki prawne, które mogą wpłynąć na ich interes, zmieniając w istotny sposób ich sytuację prawną.

46 Można dodać, że podobnie byłoby, gdyby pierwszą część żądania czwartego należało interpretować w ten sposób, że odnosi się ona do zwykłej decyzji Komisji o zajęciu i skopiowaniu danych dotyczących życia prywatnego niektórych pracowników i członków kadry kierowniczej skarżących. Jak wynika bowiem z pkt 44 powyżej, w związku z niezłożeniem przez skarżące uprzedniego wniosku o ochronę faktyczne czynności polegające na zajęciu i skopiowaniu, dokonane w niniejszej sprawie w trakcie spornej kontroli, nie mogły jako takie stanowić aktów podlegających zaskarżeniu.

47 W odniesieniu do drugiej części żądania czwartego, dotyczącej rzekomego oddalenia żądania zwrotu omawianych danych prywatnych, należy zaznaczyć, że owo żądanie zwrotu – niezależnie od tego, czy jest datowane na dzień 24 lutego 2017 r., jak podniosły skarżące w swoich pismach, czy też na dzień 13 kwietnia 2017 r., jak wspomniano na rozprawie – nie zostało sformułowane w sposób wystarczająco precyzyjny, aby umożliwić Komisji skuteczne zajęcie stanowiska w jego przedmiocie, wobec czego do dnia wniesienia niniejszej skargi, w którym to dniu należy oceniać jej dopuszczalność (zob. podobnie wyroki: z dnia 3 grudnia 2014 r., Castelnou Energía/Komisja, T-57/11, EU:T:2014:1021, pkt 34; z dnia 22 czerwca 2016 r., Whirlpool Europe/Komisja, T-118/13, EU:T:2016:365, pkt 49), skarżące nie otrzymały odpowiedzi Komisji, która mogłaby stanowić akt zaskarżalny. Skarżące ograniczyły się bowiem do wzmianki o „licznych dokumentach naruszających życie prywatne ich autorów", wskazując w sposób ogólny, że chodziło o „wiadomości osobiste, notesy z adresami, rozmowy telefoniczne, itd." i przyznając w swoim żądaniu z dnia 13 kwietnia 2017 r., że „analizują obecnie liczne dokumenty skopiowane przez urzędników Komisji" w celu określenia tych, których dotyczyło to naruszenie.

48 W konsekwencji obie części żądania czwartego należy odrzucić jako niedopuszczalne.

[…]

Z powyższych względów

SĄD (dziewiąta izba w składzie powiększonym)

orzeka, co następuje:

1) Stwierdza się nieważność art. 1 lit. b) decyzji Komisji C(2017) 1057 final z dnia 9 lutego 2017 r. nakazującej spółce Intermarché oraz wszystkim spółkom kontrolowanym przez nią bezpośrednio lub pośrednio poddanie się kontroli zgodnie z art. 20 ust. 1 i 4 rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2003 (sprawa AT.40466 – Tute 1) oraz art. 1 lit. b) decyzji Komisji C(2017) 1361 final z dnia 21 lutego 2017 r. nakazującej spółce Les Mousquetaires oraz wszystkim spółkom kontrolowanym przez nią bezpośrednio lub pośrednio poddanie się kontroli zgodnie z art. 20 ust. 1 i 4 rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2003 (sprawa AT.40466 – Tute 1).

2) W pozostałym zakresie skarga zostaje oddalona.

3) Les Mousquetaires, ITM Entreprises, Komisja Europejska i Rada Unii Europejskiej pokrywają własne koszty.

Gervasoni Madise da Silva Passos

Kowalik-Bańczyk Mac Eochaidh

Wyrok ogłoszono na posiedzeniu jawnym w Luksemburgu w dniu 5 października 2020 r.

Podpisy